

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 36.

V Ljubljani, v soboto 7. septembra 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista.“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Gorenjski kmetje in smleški baron.

Ciril Pirc v Kranju, ki urejuje „Gorenjca“, je dal tiskati v zadnji številki svojega glasila članek, ki tako-le hvali prijaznost grajske gospode do kmetov: „Hrana ubogih tlačanov je bila: pet do osemkrat v letu meso, večkrat meso od bolne in napol crknjene živali, drugače leča, proso, grah, pa ne do nasitjenja. Meso od crknjene ali opečene živali so jedli ti reveži kot delikateso. Napol nagi so hodili okoli. Ženske so hodile do oktobra brez srajce, imele so le slabo žensko krilo do kolen. Če so vsled groznega trpinčenja in vsled napornega trpljenja tlakarji storili svoj konec, so jih navadno kar zagrebli in to v krste, ki so bile zbite iz gnojnih desk. Tlačani so tačas govorili, da bi bili rajši v najhujši ječi deset let kot pa dve leti pri grajski gospodi. Graščak je imel odločevati o kmetovem življenju in smrti. Če se je pripetilo, da so kakega ubeglega kmeta, ki ni mogel več prenašati težkega jarma, vjeli, so ga prav nečloveški pretepavali in trpinčili: zgodilo se je tudi, da je graščak ubil ubogega tlačana, a zato je dobil le majhno kazen. Na Nemškem so prodajali tlačane in jih zamenjavali z lovskimi psi. Grajska gospoda je odločevala o vsem, tako n. pr. o zakonu, o tem, kaj naj postane kmetov sin, itd. . . . Da se tudi slovenskemu kmetu ni godilo nič boljše — pristavlja „Gorenjec“ — to vemo iz ust naših starih kmetov.

S tem člankom je Ciril Pirc zagodel veliko neumnost, naj ga je spisal on, ali pa njegov prijatelj Slanc. Prav v istem listu „Gorenjca“, v katerem je gori omenjeno zabavljanje graščakom, se pa čita tudi toplo priporočilo, da naj kmetje volijo graščaka barona Lazarinija za svojega poslanca. Ali misli Ciril, da so kmetje na glavo padli? Že liberalci bi se lahko pošlati, če imajo še vso pamet, kadar se spomnijo,

da imajo zvezo z nasledniki zgoraj opisanih mučiteljev kmetov, da bi pa kmetje kakega nemškega korobačarja za poslanca volili, to pa sploh ni mogoče misliti pri možeh, ki imajo sploh še nekoliko možgan in trohico spomina.

O, naši slovenski kmetje niso neumni. Dobro vedo, da ima 89 graščakov že itak desetkrat preveč zastopnikov v deželni zboru. Ker „Gorenjec“ priporoča voliti graščake, naj s pomočjo zgodovinskega dogodka še mi dodamo malo priporočilo. Kranjski zgodovinar piše: Ko so se uprli kmetje proti graščini smleški in njenemu lastniku in si izvolili za voditelja Martina Stareta, je izšel ukaz, da naj ga vjamejo. V Kranju so ga zaprli. Ko so njegovi tovariši to čuli in mesto obkolili, zbrali so se vitezi in v red postavili na kapucinskem trgu pod poveljstvom pl. Widerkhera. Kmetje so mislili, da bodo Stareta odpeljali v Ljubljano, pa graščaki so ga dali obglaviti pod mestom pred mestnimi vrati nad mostom. S tem je bilo vse pomirjeno. To se je zgodilo 6. aprila 1688. —

Kmetje, ki prihajajo v Kranj na semež, si lahko ogledajo kraj, kjer je padla Staretova glava. „Gorenjec“ piše nastopno izmišljotino Cirila Pirca: „V kranjskem političnem okraju se kmetje vedno bolj vneirajo za barona Lazarinija.“ Istina pa je, da se v kranjskem okraju prav nihče ne briga za smleškega barona in mu le vsi privoščijo veliko blamažo. Še duh Martina Stareta bo te blamaže vesel.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, dne 5. sept. (Volivni shod.) V nedeljo, dne 1. t. m. se je vršil v dvorani g. Didiča volivni shod katoliško-narodne stranke. Dvorana je bila kmalu napolnjena in sklicatelj g. Ivan Koler je otvoril zborovanje ter dal be-

sedo gosp. katehetu Fr. Oswaldu. V daljšem govoru je razjasnil poslušalcem program katoliško-narodne stranke ter pokazal, da edini le ta stranka more in hoče ljudstvu pomagati. Pojasnil je navzočim delovanje katoliško-narodne stranke, povdarjal, da se ta stranka posebno zavzema za deželno zavarovalnico, kjer se najbolj očitno kaže, da hoče v resnici ljudstvu pomagati, med tem, ko se liberalci ravno temu najbolj ustavljajo iz gole sebičnosti. Ker vedo, da bi to škodovalo liberalnemu Hribarju, ki je glavni zastopnik banke „Slavije“. Radi enega samega liberalca mora na tisoče slovenskega ljudstva pošiljati težko prisluženi denar tujim zavarovalnicam, mesto da bi ves ta denar ostal doma! Ali so to prijatelji slovenskega ljudstva? Govornik je našteval še druge stvari, katere je katoliško-narodna stranka ustanovila, kakor Reiffeisenove posojilnice, razna kmetijska in gospodarska društva, slovensko delavsko stavbinsko društvo itd. Nasprotno pa je tudi pokazal, da je bilo delovanje liberalcev vedno le v škodo slovenskemu ljudstvu. Zato se zavednim idrijskim volilcem pač ne bo težko odločiti, s katero stranko bodo šli na volišče: ali s katoliško-narodno ali z liberalno?

Nato je nastopil kot govornik gosp. dekan Mihael Arko, katerega je zaupni shod kat. narodne stranke v Idriji, dne 25. avg. soglasno proglasil kandidatom za mesto Idrija. Gospod dekan je v svojem govoru razjasnil, zakaj je zaupni shod ravno njega postavil za kandidata. Zbrani zaupni možje, bilo jih je do 40 iz vseh delov Idrije, so bili vsi tega mnenja, da mora poslanec mesta Idrije, ki ima to prednost pred drugimi kranjskimi mesti, da samo voli jednega poslanca, stanovati v Idriji. Le tisti, kdor tu živi, pozna vse razmere natančno. Razmere v Idriji so vse drugačne kakor pa v drugih kranjskih mestih,

Za narod.

(Napisal Iv. Baloh.)

V K. so imeli predpustno veselico. Bila je ravno pustna nedelja. Veliki rudeči lepaki so naznanjevali radovednim čitateljem vspele veselice, katero je priredila domača „Čitalnica“, naznanjevali so vse pevske točke in nazadnje prosto zabavo s plesnim venčkom, kot je že pri takih veselicah navada. Ostra burja je brila, in mrzle snežinke so na gosto padale na ulice, ko so se prvi gostje shajali ter napotili na veselico. Pocestne luči so vsled burje skoro ugašale, in slednji je iskal gorkega zavetja pri svoji domači peči. Dvorana, v kateri se je imela vršiti veselica, je bila pa krasno razsvitljena, z lepim zelenjem ozaljšana in sè slikami naših narodnih prvakov okrašena. Kako prijetno je bilo tukaj bivati! In prihajali so gostje vedno bolj in bolj, in prišla je skoro vsa inteligenca, kar je je premoglo majhno mestece K. Aranžerji veselice so vsakega prijazno vsprejeli in delali so se pokloni odkriti in neodkriti, in narejali so se nasmehi, prijazni in prisiljeni. Govorilo se je vse vprek, slovensko in nemško — saj kdo bi zameril, če je mlada, lepa gospica zaokročila svoje dražestne ustnice, da je izgovorila par fraz v blaženi nemščini. Vsi so pa soglasno hvalili okusno dekoracijo dvorane, vsi pripoznali, da gre so-

glasna hvala predsedniku in tajniku „Čitalnice“ za napravo take veselice.

Zaigrala je godba. Zadoneli so prvi glasovi domače godbe. In ko je godba nehala, tedaj je zagromelo po dvorani, in učitelj se je obrnil ter delal poklone na vse strani. Zadonela je pesem, in pevkam in pevcem so žareli obrazi, ker so vedeli, da gre danes hvala njim, da gospoda ploska njim, ki cel teden trdo delajo, da se zamorejo preživiti in si dostojno obleko preskrbeti. Vse je bilo veselo, zlasti tudi zato, ker se je šlo za narodno delo, saj je bil čisti dobiček te veselice namenjen za neko narodno podjetje. Končan je bil pevski vspele in pričela se je prosta zabava. Kako so bili veseli domači fantje, da smejo biti v družbi velike mestne gospode, kako veseli, da so smeli njih boljši plesalci tudi milostno prositi za jeden ali dva valčka, kako vesele mestne gospice, da so bile v družbi z neoženjenimi gospodi uradniki! — Igrala je godba točko za točko, vrstil se ples za plesom, zunaj pa je brila ostra, mrzla burja —

Tedaj pa je zadonel veliki zvon v farni cerkvi sv. Jakoba. Gospoda Viktorja je klical na obhajilo. Oblekel se je dobro, ker zunaj je bil mraz, vzel svete zakramente in šel. Pot ga je vodila v hribe previdet staro bolnico. Pot ob lepem vremenu sicer ni bila slaba, toda sneg je pot zamedel in komaj, komaj sta z gorskim cerkvenikom gazila sneg, ki še ni bil odmetan.

Luč v svetilnici je tako skrivnostno plapolala, gnana od ostre burje semtertja, sneg je škripal pod nogami, v nemirno noč pa je donela molitev: „ki je za nas težak križ nesel — —“. Samo jedno uro bi bila rabila, če bi bila pot lepa, a hodila sta že četrte ure več, pa še nista bila na cilju. Tedaj je prihitel domač sin gospodu nasproti ter ga prosil, naj pospeši svoje korake, ker so mati že zelo slabi. In gospod je šel hitreje, dasi je že popreje težko sopel. In prišel je v sobo ves premočen, utrujen, vroč in izmučen.

V kotu je na trhli postelji ležala stara žena, bled, razoran in izsušen je bil njen obraz, njene oči pa so se vprle v gospoda Viktorja tako zaželjeno, tako hrepeneče, kakor v človeka, od katerega pričakujemo jedino tolažbo. Gospod Viktor si je otresel sneg raz obleke, otrl pot, ki mu je curkoma tekla raz čelo ter spregovoril stopivši v izbo besede: Mir bodi tej hiši! —

Najrajše bi se vsedel na klop, da bi se spočil, toda klicala ga je dolžnost, sveta dolžnost.

Bolnica ni bila tako slaba, toda skrb je gnala hvaležnega sina, da je šel po gospoda, da bi dobra, skrbna mati ne umrla neprevidena.

Viktor je opravil svojo dolžnost ter spoznal, da bolnica ni bila potrebna samó dušne tolažbe ampak tudi materijelne podpore, ker veliko bolj

ker naše mesto je delavsko mesto in kdor ne živi med tukajšnjim prebivalstvom, tisti nikakor ne pozna potreb in želja našega mesta in jih torej tudi ne more tako zastopati, kakor bi bilo želeti. Torej prva zahteva zaupnega shoda je bila, da mora prihodnji deželno-zborski poslanec bivati v Idriji, ker le tak bo najbolje poznal naše težnje in jih torej tudi najlože zastopal — Zaupni shod je bil pa tudi tega mnenja, da bi bilo za Idrijo vendar sramotno in jako poniževalno, ako bi med 5000 prebivalci ne mogli dobiti jednega moža, ki bi bil sposoben za deželnega poslanca. Takega ubožnega spričevala si naša stranka nikakor ne more dati in zato je odločno sklenila, da voli le kandidata, ki bo bival v Idriji.

Prihodnji deželni poslanec mora pripadati katoliško narodni stranki, ker je ta najmočnejša stranka v Idriji, kar so pokazale zadnje državnozbornske volitve. Kandidat naše stranke je dobil 100 glasov, liberalni 92 in socialnodemokratski le 43. — Tudi bode poslanec naše stranke največ dosegel za Idrijo. Idrija je največ odvisna od države, ker je rudnik državna last. V državnem zboru ima pa naša stranka več poslancev, kakor pa liberalna je torej bolj vplivna in — kar je še največje važnosti — tudi zelo delavna, kar liberalna nikakor ni. Treba bo zastaviti vse moči, da se občinska realka prej ko prej podržavi. Da bi liberalci to izposlovali, niti pričakovati ni, ker so se do sedaj pokazali, da jim ni mari delovanje za ljudsko korist. Dr. Šusteršič se je potegoval za državno gimnazijo, a dr. Majaron je pomagal le ustanoviti občinsko realko, kar bi se bilo tudi brez dr. Majarona lahko izvršilo. Dr. Šusteršič je zahteval, da država odpusti potresno posojilo; ali mislite, da so se liberalni poslanci Tavčar, Plantan in Ferjančič kaj zavzeli za Ljubljano in okolico? Dr. Tavčar je le podiral, kar je dr. Šusteršič predlagal, Plantan in Ferjančič sta pa le molčala, dasi vsi trije stanujejo v Ljubljani. Ako se liberalni poslanci niti za svoje mesto niso nič brigali, bodo se še veliko manj brigali za Idrijo.

Gospod govornik je še z drugimi zgledi dokazal, da je le od poslancev katoliško-narodne stranke pričakovati koristnega delovanja in da bode tudi on, ako bode izvoljen, zastavil vse svoje moči v to, da se bednemu idrijskemu prebivalstvu kar najhitreje in največ pomaga iz obupnega stanja, kakor se mu ravno vsled liberalnega gospodarstva obeta.

Burno odobravanje in navdušeni živjoklici so najbolje pričali, da je govoril gospod govornik vsem iz srca in da popolnoma odobravajo njegovo kandidaturo.

Ko je še g. Treven vsem zbranim toplo priporočil, da naj vsi do zadnjega moža

oddajo na dan volitve svoj glas gospodu dekanu Mihaelu Arkotu, zaključil je g. Iv. Koler shod.

Zavedni Idričanje! Storite vsi svojo dolžnost in pokažite, da hočete v deželnem zboru zastopnika, ki bo res poznal vaše težnje in ki bo hotel tudi v resnici delovati za vašo korist. Vsi do zadnjega k volitvi in zmaga mora biti naša!

Iz Cerklj. Ivan Hribar, glavni agent banke Slavije. Nekaj časa se je ljudem čudno zdelo, da je g. Hribar sklenil, letos kar dva meseca nepretrgoma prebivati v Cerkljah na Gorenjskem. Toda ljudem so se kmalu in še za časa oči odprle. Cerkljanci so sprevideli, da g. glavni agent namerava hud naskok na Cerkljansko občino, kjer so se delale priprave za volitev novega občinskega zastopa. Ivan in njegovi pristaši so agitirali na vse kriplje. Uporabljala so se različna sredstva. Glavnemu agentu je pomagalo več agentov. Agent A. pravi; „Ako zmagamo, bom dal jaz za pijačo 10 gl. Župnik 20 gl., Hribar 50 gl., Hočevar pa sto litrov vina.“

Agent B. in C. besedičita: „Ako ne bote z nami držali, se bo z Vašimi otroci v šoli strogo postopalo“

Agent D. da tri gl. volivcem, da bi šli volit za H. in sodruge.

Agent E. obljubi tudi kaj plačati, ako se bo v njegovem smislu volilo.

Agent C. da volivcem jed in pijačo ter je noč in dan na nogah radi volitev.

Agent F. lovi volivce po hišah in potih, ko pa hoče v neki gostilni sklicati shod, ne pride noben volivec blizu, in gostilničar odslovi g. agenta, ki se kislega obraza vrne v Cerklje nazaj.

Drugi agent zopet brblja volivcem: Ne hodite k volitvi, saj jutri ne bo volitve, volite z nami, saj so tudi gospodje C. in H. na naši strani.

Tako in na druge lepe načine so agentje motili volivce ter hoteli v kalnem ribariti. Na dan volitve so imeli agentje pravi dirindaj. Tudi konji Hribarjevi niso imeli miru, ker so morali volivce voziti na volišče. Kočijaž H. vpraša volivce: „Kje je pa prokleti far? Kdor bo na Hribarjevi strani volil, ta naj gre na voz, drugi pa ne“. Na dan volitve skačejo in razsajajo vlačijo volivce, med temi tudi ženske, na volišče, da bi glasovali zanje, nazadnje pripeljejo pred volivno komisijo tudi g. G., ki pa jo hitro odkurijo, od koder je prišel.

Agent dimež kupi volivcem, ko vidi, da so lačni, žemelj in štruc. Ljudstvo imenuje sedaj radi tega Hribarjeve volivce žemljarje, dimeža pa glavarja žemljarjev.

Po končani volitvi so Hr. in njegovi pristaši vsi obupni zapustili volišče, edino tolažbo si delajo še s prizivom, pa na vse zadnje jim tudi ta ne bo nič pomagal.

Hribarju in njegovim prijateljem pa se da dober svet, naj puste občino Cerkljansko pri miru ter naj s svojimi idejami raji osrečujejo Ljubljano in Trzin, rojstni kraj Hribarjev.

Občina Cerkljanska bo lahko brez Hribarja in njegovih privržencev shajala in v miru živela.

Politiški pregled.

Spremeni tiskovnega zakona. Glede reforme tiskovnega zakona se zatrjuje, da vlada ne misli predložiti kake novele, ampak da hoče popolnoma predelati vse tiskovnega prava zadevajoče zakone. Jedro te reforme je: 1. Objektivno postopanje se odpravi in se nadomesti s subjektivnim postopanjem; 2. privatna žaljenja na časti ne pridejo več pred porotnike ampak pred navadna sobišča; 3. kolportaža se dovoli splošno.

Surov napad Lahov. Hrvatje imajo v Rimu zavod sv. Jeronima. Na ta zavod so se navalili v Rimu stanujoči dalmatinski Lahi ter pregnali Hrvatje. Človek bi si mislil, da se kaj takega lahko stori le med divjaki, a tudi med Lahih je torej kaj takega mogoče. Zavod stoji pod varstvom Avstrije. Ali bo naša vlada imela dovolj krepke volje, da se potegne za pravice svojih varovancev?

Voditelj Čehov. Govori se, da bo namesto umrlega dr. Kaizla v državni zbor izvoljen zopet dr. Engel, in brezdvomno je, da se mu zopet izroči vodstvo mladočeskega kluba v državnem zboru.

Mesto Bolcan — kaznovano. Pred nekoliko meseci je prišlo v Bolcanu na Tirolskem do konfliktov med vojaškimi osebami in civilisti. Kar se je bil nedavno temu raznesel glas, da bo mesto Bolcan kaznovano s tem, da mu odtegnejo garnizijo. To je vznemirilo mestne očete bolčanske. Oni so sicer sila bojeviti tudi proti vojaštvu, ali pogrešati tega vojaštva vendar ne bi hoteli. Zato so skrbno povprašali na kornem poveljstvu in to jim je odgovorilo tako odkritosrčno, da si niti misliti ni več odkritosti: „Slavni mestni magistrat izvoli vzeti na znanje, da je ta odredba (opuščenje garnizije v Bolcanu) nespremenljiva in da ne bi koristila vsa morebitna prizadevanja za sistiranje te odredbe.“

Protiversko gibanje v Španiji. Na shodu sovražnikov cerkev v Barceloni je zaklical en govornik med burnim odobravanjem vseh poslušalcev: „Če so bili naši pradedje pomirjeni ko so videli teči krvi 3000 redovnikov, tedaj se damo mi pomiriti še le takrat, ko bo umorjenih

kakor ostarelost, pripravila jo je na bolniško postelj slaba hrana in slaba postrežba. In dal je Viktor mlajšemu sinu nekaj denarja z naročilom, naj kupi materi vina in mesa, da se bodo okrepčali. Sinu pa se je zablestela v očesu solza, tista solza, ki ima toliko v sebi, a ki ne more z besedami na dan. Kakó rad bi delal, da bi priskrbel materi dobre juhe, toda v mrzli zimi ni zaslužil krajcarja. Obraz obledele, na postelji ležeče matere pa se razjasnil, kot da bi gledala pred seboj — rešilnega angelja.

Viktor je bil truden in vsedel se je na klop, da bi se nekoliko spočil, da bi šel tem lažje domov počivat. Tedaj je videl, kolika revščina, da vlada v tej koči. Miza, stol, postelja, škrinja, to je bila vsa hišna oprava. Neprijeten duh širil se je po sobi, razgreti od velike peči. Na mizi je stala majhna svetilka, ki je komaj, komaj razsvetljevala podobe, ki so bile v jedno vrsto v kotu nabite in za katere še starka ni vedela, kdo jih je prinesel in odkod. Bilo je pomanjkanje, revščina, kakoršne je mnogo v zagorskih kočah, ki pa je svetu neznana.

Vsi trije so pa bili srečni. Viktor, ker je podelil dušne in telesne tolažbe, mati, ker je bila previdena, in sin, ker je videl v gospodu svojega velikega dobrotnika. Viktor je spregovoril še par tolažilnih besed, naročil sinu, naj pride k njemu, da mu bo dal dobrega vina za mater — in odšel je. —

Pekoča žeja se ga je polastila in vzel je nekaj ledenih snežink ter jih djal na suh svoj jezik. Oh, kako dobro mu je to delo! In vzel je še ter hitel domov, mislil na veselico, h kateri je bil tudi on povabljen, h kateri pa ni šel, mislil na revščino, ki vlada v tej koči. Ni mu bilo žal za to, četudi težavno pot, saj ga je klicala dolžnost, in saj se mu je dozdevalo, da je storil dobro delo.

Toda v prsih ga je nekaj težilo. Zdelo se mu je, da leži nekaj težkega v njegovih prsih in ustrašil se je misli, da bi se bil prehladil. Takó mlad, pa umreti? Ne! Saj mladost vse premaga! Prišel je domov, ter se truden vlegel k počitku. Bila je ura polnoči. Viktor je zaspal, iz bližnje ulice pa so doneli v pozno noč živahni akordi, ob katerih so se veselili mladi, zdravi, veseli ljudje. —

Viktor je vstal drugo jutro, da bi šel v cerkev, a noge njegove so bile težke, utrujene. Bled je bil njegov obraz, ko je šel po sneženih ulicah do cerkve ter srečal zadnje goste, ki so se vračali iz plesne veselice. —

Viktor se je silil par dnij, da bi ostal po koncu, a ni mogel, moral se je vleči. Dolgi so bili dnevi, obiskavali so ga prijatelji, obiskal ga je tudi sin iz zagorske kočice, da je sprejel novih dobrot in se je zahvalil za prejšnje ter pripovedoval, kako je mati njemu hvaležna, da takó dobrega kruha še nikoli ni jedla kot sedaj, ter

da bo kmalu ozdravela. — Viktor pa je bil vesel teh novic ter mu naročil, da naj molči ljudem od dobrot in materi njegovi o boleznih.

Viktorju je bilo dolgčas. Prebiral je knjige in časopise, a ure so bile dolge, silno dolge. Prijatelj ga je opozoril, da se neki list norčuje iz njega, ker je v svoji prepovedi svaril mladino pred ponočevanjem. In prijatelj mu je tudi prinesel list. Viktor je bral, pa surove psovke ga niso užalile, smejal se je tem besedam, saj je vedel, da niso resnične, da so zlagane. Bral je pa tudi dopis, v katerem je bila popisana veselica, katero je priredila „Čitalnica“. Dolg dopis je bil, dolg, natančno so bile ocenjene vse pevske točke, pohvaljena je bila godba, dirigent, zlasti pa predsednik in tajnik „Čitalnice“, ki sta se za „uspeh“ veselice najbolj trudila. Naznana je bila tudi že vsota, ki je bila sicer neznamenatna, ker je bilo veliko stroškov, ki pa kaže vendar na blag namen in narodno navdušenost slovenskih voditeljev v mestu K. Brali so tisti dopis gotovo vsi, ki so bili na veselici pričujoči, in dotična številka je šla od rok do rok, ker vsakdo je hotel videti, če ni tudi on z imenom odlikovan in pohvaljen.

Viktor je pa ležal na postelji in dobro se ni počutil. Poklical je zdravnika, ki ga je kar potolažil, a jasno se ni hotel izraziti o boleznih.

Dan je minil za dnevom, a zdravje se ni vračalo, bolezen se je hujšala. Obiskali so ga

300.000 redovnikov in redovnic.“ Tako se sme govoriti sedaj v Španiji, kjer so brezverci skrajali samo iste besede, kakor jih rabijo mnogi sedaj na Slovenskem: Nismo proti veri, ampak proti vsaki nadvladi duhovnikov. Avstrijsko liberalno časopisje imenuje sedanje protiversko gibanje na Španjskem, da je to le boj za svobodo duha in vesti. Lep boj za svobodo, kjer razdivjano ljudstvo mori svoje lastne sinove in hčere.

Nemški cesar v strahu. Poljski iznajdbenik Jan Ščepanik je poslal nemškemu cesarju na njegovo naročilo oklep, tkan iz svile, ki ščiti osebo, ki ga nosi, popolnoma varno pred vsakim udarcem in vsakim bodljanjem. Poskusi s tem oklepom so vspeli najsijajnejše. Oklep je težak 2 kg.

Vojska v južni Afriki. V Južni Afriki se bližajo vroči dnevi in s tem se bižajo tudi za Angleže nove težave. Lord Kitchener bo moral poslati blizu 70.000 mož nazaj na Angleško, ker bi gotovo ne prenesli velike vročine. Zdravstveno stanje angleških vojakov je jako slabo. Bolnišnice so prenapolnjene. Na novo dohajajoči vojaki pa so večinoma nerabni. Bolni so na srcu, ali so na pol gluhi, na pol slepi, pohabljeni itd. Mnogo jih je tako slabo izvežbanih, da ne znajo niti streljati. Buri pa prodirajo v Angleško Kaplandijo, in okolica Pretorije in Johannesburga že dolgo ni več varna. Angleški prostovoljci desertujejo in nekateri izmed njih prestopajo na stran Burov. Polkovnik Hanna piše v Listu „Spaeker“, da se v Južni Afriki pripravlja ponižanje in poraz cele Anglije. Buri bodo delj časa vzdržali nego Angleži. Buri imajo še ogromno živil. Med Afrikanderji in angleškimi naseljenci v Južni Afriki je začelo zadnji čas silno vreti. Vsi ti imajo namreč radi vojne ogromno škodo, zato so vojni sovražni in so se začeli puntati proti Angležem.

Izjava.

Liberalci po Kranju trosijo vest, da jaz ne bom kandidiral v mestih in da bo Ciril Piro jedini kandidat v Kranju in Loki. S tem izjavljam, da sem ravno zaradi tega, ker so liberalci Pirca postavili za kandidata, izgubil vse pomislke in da kandidaturo v mestih Kranju in Loki vsprejemam z veseljem.

Kranj, 4. septembra 1901.

Anton Koblar,
dekan.

njegovi sorodniki, joče in mati sta se pripeljala iz daljnega svojega doma, obiskovali so ga prijatelji, vsi bi mu radi pomagali, a pomagati mu niso mogli.

Viktor je venel, venel — — —

Zvončki so pozvali ter se veselili cvetoče pomladi, veselo so doneli zvonovi iz lin ter oznanjevali vesoljnemu svetu, da je vstajenja dan! Tedaj v rano jutro, ko je zlata jutranja zarja se prikazala izza gora, tedaj je slonela obupna mati poleg smrtne postelje svojega jedinega sina, svojega Viktorja, svoje nade, svojih upov, svoje ljubezni. — —

Tedaj, ko je v ranem jutru koprnelo že marsikatero srce, da bi se veselilo ob pogledu belooblečenih deklic, ob melodijah prelepih velikonočnih pesmi, tedaj je mati čula zadnje udarce njegovega srca. — — —

Iz tiste zagorske kočje pa je hitela ob ranem jutru tista starka, ki bi bila že rada se ločila iz tega kraja trpljenja, kateri je pa Bog zopet zdravje podelil, hitela je zopet jedenkrat po velikem prestanku k daritvi sv. maši, hitela je, da bi videla zopet obraz svojega velikega dobrotnika. —

In videla ga je na — mrtvaškem odru. —

Jokala je za njim, brala pa ni nekrologa v časopisih, ki se je glasil: Umrli je g. Viktor K. duhovnik v najlepši svoji možki dobi. — — —

Domače novice.

Somišljeniki! Bodite vsi na delu in agitaciji tudi v kmečkih občinah, da se podere dne 12. septembra liberalna ošabnost. Z združenimi močmi zadajmo liberalizmu smrtonosni udarec!

Iz Škofje Loke se nam piše: Kranjski liberalci, ki izdajajo garjevega „Gorenjca“, so se menda hoteli iz loških meščanov ponorečevati, da so postavili za kandidata Cirila Pirca, nam najbolje nepriljubljeno osebo, kar jih ima kranjsko mesto. Pri nas je še Pircev oče v tako žalostnem spominu, da marsikoga začne ščipati, ko sliši ime Pirc. O Cirilu Pircu pa to vemo, da je še slabši od očeta, le domišljavosti ima še eno porcijo več. Naš kandidat je bil, je in ostane častiti gospod dekan Anton Koblar, ki je pokazal že na Dunaju izvrstne poslaniške zmožnosti.

Poziv na domoljubne volivce mesta Metlike! Iz tujine pozdravljam svoje domačine in iskreno želim, da bi bližajoče se deželno-zborske volitve imele oni vspeh, ki bi donesl našemu ljudstvu edinost in moraličen kakor gmoten dobiček. In kako naj mi dosežemo tak uspeh? Na to ni težko odgovarjati. Domoljubne in krščanske može je treba izvoliti v deželni zbor, kateri bodo ščitili in branili naše ljudstvo pred lažnjivimi liberalci; može, kateri se bodo vedno in povsod borili na nesebičen način za sveto stvar, ki se ne bodo brigali za to, da bi si nakopali jezo onih, ki mej ljudstvom vedno le prepir sejejo in tako sami za svoje žepe skrbijo. Lažnjivi liberalci, katerim je že povsod odzvonilo, ti liberalci so si izbrali krščansko misleče ljudstvo Kranjske dežele, da bi za nekaj časa tu imeli svoje zavetje, računajoč na dobrohotnost deželanov. Njih delovanje je le na to naperjeno, da bi vzbudili v ljudstvu sovraštvo do duhovščine, in če se jim to posreči, je volilni boj zanje olajšan in tem lažje bodo ribarili v kalnem. Dosedaj so le malokaterega še premotili; zakaj naše ljudstvo je zavedno in silno je vkoreninjena še ljubezen do vere in domovine, da bi se dalo preslepiti. Proti naši domoljubni in požrtvovalni duhovščini se udriha v liberalnem lističu „Rodoljubu“; s silo hočejo volivce pripraviti v to, da bi verovali v liberalizem; toda vse je zaman! Sigurno bodo stali pošteni možjevolilci na strani, kjer vihra zastava katoliško-narodne stranke proti združenim liberalcem. Pustite torej metliški someščani, da naj le zabavljajo lažnjivi liberalci pridno čez vse, kar je vam svetega; vi si pa mislite svoje in volite take može, ki delijo z vami srečo in nesrečo, ki so se izkazali tudi v slabih dnevih in ne le dobrih, vaše iskrene, sočutne prijatelje. Liberalci, oni vas hočejo pripraviti ob vero vaših pradedov, za katero so se ti borili tako silovito proti Turkom; vaše imetje bi najraje izročili preje danes nego jutri judovskim bogatinom, da bi kot proletarci tlačanili denarnim baronom. Upam, da boste pregledali vse te spletke, in na dan volitve odločno in pogumno glasove dali onim možem, katere vam priporočajo vaši odkritosrčni voditelji. Metličani! bližajoče se deželno-zborske volitve so odločilne za usodo kranjske dežele! Povsod po celi avstrijski državi je že šel rakom žvižgat liberalizem in njegovi hlapci; ali naj mar praznuje sedaj na Kranjskem dan svojega vstajenja? Ne, tudi vi, kot zreli možje, ki imate že nekaj skušenj, morate pomagati, da se za vselej pokoplje liberalizem na Kranjskem. Torej Bog daj srečo pri prihodnji deželnozborski volitvi! Oddajte svoje glasove domoljubnim in krščansko mislečim možem, da bode vaša domovina v smislu krščanskih tradicij prosperovala in bila srečna, kar dodeli Bog. Metličan.

Prestolonaslednik na slovenskih tleh. Avstrijski prestolonaslednik Fran Ferdinand je prišel 2. t. m. na Notranjsko nadzorovat ondi zbrano vojaštvo. Dne 3. t. m. se je pripeljal nadvojvoda v Cirknico, kjer ga je zbrano ljudstvo pri slavoloku z gromnitimi „Živio“ klici pozdravilo. Prijazno je nadvojvoda ogovoril župana in dekana. Nadvojvoda gre v svoje stanovanje, kmalu na to pa pride sam po Cirknici, brez vsacega spremstva, in kam jo najprej krene — v cerkev, da se tam pokloni svojemu Kralju! Dasi mu je bil pripravljen poseben

klečavnik, je kar v prvo klop pokleknil in vspodbudno pobožno opravil svojo molitev. Ko je iz cerkve odhajal, se ni sramoval pokropiti se pri vratih z blagoslovljeno vodo in do tal prikloniti kolena pred svojim Gospodom! Ljudstvo zapeljano od brezvestnih mogotcev liberalnih, od svojega prihodnjega vladarja, ki je bival v tvoji sredi, se uči, tudi po zunanje kazati svoje versko prepričanje! Zvečer je bila na čast prestolonasledniku vsa Cirknica razsvetljena.

Tavčarjeva petdesetletnica. Dr. Tavčar je pretekli teden dopolnil 50. leto svoje starosti. O tej priliki se spominjamo ljudskega glasu, da Tiroleci postanejo pametni s 40 letom. Koliko bode Tavčarja po 50 letnici srečala pamet, pokaže prihodnost. Gotova je sedaj le, da so kosti Tavčarjevega rojstva te dni videle Abrahama.

Tlaka je proč in ni proč. Kmetje ste morali trideset let plačevati „odškodovanje“ za odpravljeno tlako. Tisti denar so dobili grajščaki, pa tudi nekateri farovži, ki so prej tlako imeli. Razložek je pa ta: pri farovžih je še tisti denar, ker ga tisti župniki ne smejo zapraviti, in dobivajo le vsakoletne obresti od njega; grajščine pa nimajo več tistega denarja, ker so ga zapravile. Če bi bila torej še kedaj tlaka, pa je ne bo, poželeti in dobili bi jo grajščaki, ne pa duhovni. Tlake na polju ne bo več, pač pa je še vedno tlaka v deželnem zboru, kjer kakih petdeset liberalnih grajščakov potlači 40.000 kmetov. Zdaj pa hočejo pri volitvah za kmečke občine zopet spraviti notri par grajščakov, par liberalnih učiteljev, enega liberalnega sodnika in pravijo, da vse iz ljubezni do kmetov, zdaj bode te pa vi kmetje, 12. septembra rekli, da ne!

Sestanek krščansko mislečega dijaštva se je vršil preteklo sredo v Ljubljani. Bilo je na sestanku navzočih okoli 60 krščansko mislečih akademikov, nevštevsji zastopnike bogoslovnic. Tudi mej dijaštvom se jasni!

Tavčarjev nauk dekletam. Iz Žabnice se nam poroča, da je „pobožni“ dr. Tavčar pri svojem posetu Žabnice dejal dekletam, naj škapulirje Marijine družbe proč vržejo! Te besede so take, da dr. Tavčar zasluži, da ga pošteno slovensko ljudstvo pri prihodnjih volitvah daleč proč od sebe vrže.

Sodba o ljubljanskih porotnikih. Koliko da državni pravdnik g. Trenz na porotnike, kadar sodijo kako politično zadevo, je povedal zadnjič pri goški zadevi, rekoč: „Jaz nič ne tajim, da bi mi bilo nekako težko pri srcu, ako bi moral govoriti pred porotniki, kajti v prvi vrsti bi bila moja naloga ublažiti politične predsodke, kateri so, kot je očitno, po naravnih razmerah, spojeni s porotniki.“

Kako so liberalci delavni. Krška kmetijska podružnica, pri kateri gospodarijo liberalci, že veliko let ni položila računa, čeravno je velikanske svote dobila od hranilnice, dežele, države itd. Kadar se pa bližajo volitve, se pa dr. Romih cedi „ljubezni“ do kmeta. Storil bi bolje, da bi preskrbel, da se pri krški kmetijski podružnici spravijo v red računi.

Liberalne neumnosti. Liberalci so časih silno neumni. Sedaj so po raznih listih raztrosili neumno laž, da je dr. Krek na nekem shodu rekel volivcem, naj vzdignejo roke in na roki tri prste in da je potem, ko so volilci to storili, dejal: „Sedaj ste prisegli, da bode mene volili.“ Ta liberalna vest je od začetka do konca izmišljena. Kaj tacega Krek nikdar storil ni, vse so si izmislili podli liberalni lažnjivci.

Žalosten konec. Rodovina Ruard je nekdanj slovela po Kranjskem. Stari gospod Ruard je bil brez dvoma najbogatejši meščanski posestnik v deželi. Velikanska posestva, ki so sedaj last verskega zaklada in kranjske industrijalne družbe, s fužinami vred so bila v njegovih rokah. Četvero otrok je imel pokojni g. Ruard, a sinovi so z vdovo vred vse pognali. Silno premoženje se je raztopilo v njihovih rokah in nazadnje je prišlo tako daleč, da so ti razvajeni ljudje še kruha stradali. Kranjska industrijalna družba, ki je jako lepo ravnala s to rodovino, se je večkrat usmilila starejšega sina Frica Ruarda in nazadnje ustanovila zanj sinekuro, da je bil vsaj za silo preskrbljen. Fric Ruard se je bil že prej udal pijači in se nazadnje lotil

žganja. Mož, kateremu ni bil v mladih letih noben šampanjec dovolj dober, je sedaj popival najslabše žganje in vzel tudi žganjarski konec. Pred kratkim se je v neki žganjarini v Mojstrani napil žganja. Nekaj ur pozneje so ga v nekem cestnem jarku našli mrtvega.

Dr. Jos. Pavlica obolel. Iz Gorice se poroča vsled močnega prehlajenja v mesecu juniju je č. g. d. Jos. Pavlica tako hudo obolel, da je moral biti dva meseca v postelji. Koncem avgusta je bolezen toliko odnehala, da je po nekoliko ur že vstajal. Zdaj se je pa bolezen zopet shujšala.

Slovensko stenografsko društvo s sedežem v Celju se je dne 29. avg. t. l. ustanovilo.

Pred porotniki v Ljubljani je bil čevljar Bogomir Boskovitz obsojen radi poskušnega umora (streljal je na svojo ženo) na pet let težke ječe. — Tovarniški delavec Fran Bukovič pa je bil obsojen radi zločinstva uboja na štiri leta ječe. Slednjič je bil obsojen radi ubojstva neki Fran Hren na sedem let ječe. O nadaljnih obravnavah poročamo prihodnjič.

Aurovo posestvo v Ljubljani kupuje pivovarna Puntigam.

Električna železnica v Ljubljani se je otvorila včeraj.

Poročil se je dne 2. t. m. g. Janko Pogačnik, deželni računski oficijal in hišni posestnik v Ljubljani z gospodično Vido Verbič iz Bistre pri Borovnici.

Samostanska cerkev v Pleterjih. Temeljni kamen za novo samostansko cerkev č. oo. kartuzijanov v Pleterjah položil in blagoslovil je dne 24. m. m. presv. g. knezoškof ljubljanski. Nova cerkev, ki bo služila le redovnikom, zidana bo v romanskem slogu ter bo 40 m. dolga in široka.

V cerkvi je umrla mej popoldansko službo božjo v Poljanah 1. septembra kajzarjeva žena M. Krek iz Volče. Zadel jo je srčna kap. Bila je takoj mrtva.

Zdravniške takse. Društvo zdravnikov na Kranjskem odobrilo je sporazumno z Kranjsko zdravniško zbornico sledeči zdravniški minimalni tarif, kateri pa velja samo za manj premožne. — Tarif se glasi: 1. Vsako obiskanje k bolniku v hišo 3 K. Vsako klicanje zdravnika, kakor hitro se je ta klicu odzval, mora se plačati kot izvršen obisk. 2. Navadna ordinacija v stanovanju zdravnikovem ob naznanjeni ordinacijski uri 2 K. 3. Zdravniški konsilij 10 K, in sicer tako za ordinarija, kakor za konsilarija. Vsak nadaljni konsilijarni obisk 4 K, 4. Zdravniško spričevalo zasebnikom 4 K, 5. Pismena konsultacija 4 K, 6. Spričevala pri zavarovanjih proti nezgodam (naznanilo in zaključek) 6 K, 7. Spričevala pri življenskih zavarovanjih, brez ozira na visokost zavarovalne svote 10 K, 8. Za vsake v interesu bolnikovem porabljene $\frac{1}{2}$ ure, pri čemur se šteje začete $\frac{1}{4}$ ure za polno 3 K, 9. Ako se zdravi več članov jedne obitelji obenem, za vsacega nadaljnega bolnika 1-50 K, 10. Obiske in ordinacije, ako se ob kaki drugi določeni uri — izvzemši naznanjeni ordinacijski čas, — zahtevajo, računajo se dvojno. 11. Čas od 8. zvečer do 8. ure zjutraj je nočni čas in se zaračuna za v tem času zahtevano pomoč dvojni tarif. Določitev višine honorarja za operacije vseh vrst, prepušča se dotičnemu zdravniku.

Spomina vredno. Piše se nam: Ljudem se čudno zdi, kaj je dr. Tavčarju šinilo v možgane, da leta po deželi, kakor bi se bil utrgal. Še čudneje se jim zdi, da on kot advokat takó grdo napada dva moža iz svojega stanu, dr. Šusteršiča in Vencajza, očitajoč jima preteklo življenje, ko je vendar njegova preteklost še veliko bolj žalostna. Če Tavčar ne bo držal svojih umazanih ust, zagodli mu jih bomo tudi nekaj iz njegove spominske knjige, potem pa naj nikar ne upije, da smo osebni; zob za zob bomo tudi mi rekli. V zasebnem življenju tedaj ne iščimo vzroka napadov. Jediní vzrok leži na političnem polju. Dr. Šusteršič in Vencajz sta najdelavnejša člana katoliško-narodne stranke pri gospodarski organizaciji. Ljudska posojilnica, Gospodarska zveza, Vinogradniško društvo, Slovenska zavarovalnica — to boli dr. Tavčarja. Vse te zavode je Tavčar že mnogokrat onesnažil v svojih listih. Tudi sedaj meri on na zavode,

ki postanejo trdna zaslonba krščanskega ljudstva proti liberalnim pijavkam, in zato blati za njima stoječa moža. Tak način boja je liberalcem geslo.

Novo slovensko dramo je spisal g. gimnazijski ravnatelj Detela v Novem mestu. Drami je naslov „Učenjak“, ter se bode predstavljala v prihodnji sezoni slovenskega gledališča.

Umrl je nenadoma v Trebnjem g. dr. Ignacij Klemenčič, vseučiliški profesor v Inostu.

Tržaški škof Sterk, ki je bil v Slatini hudo obolel, je toliko okreval, da je včeraj odpotoval v Trst.

Gregorčič — bolan. Pesnik Simon Gregorčič je na svojem posestvu v Gradišču pri Renčah nevarno obolel.

V usta ustrelil se je v Grabstajnu na Koroškem mladi učitelj Pikel. Krogla mu je obtičala v glavi, ali ostal je živ; zato je obžaloval, da se ni bolje zadel.

V 200 m globoko brezno je padel 56letni posestnik J. Resman iz Begunj na Gorenjskem. Kosil je na planini, kjer mu je spodrsnilo, in ga je objela smrt v globočini.

Zaupni shod kranjskih Nemcev. Vodstvo nemške stranke je sklenilo, da skliče dne 22. septembra shod, na katerem bodo razpravljali o stališču, ki je imajo zavzeti v prihodnjem deželnem zboru.

V tujini umrl. Iz Kahire v Egiptu je došlo poročilo, da je tam na tragičen način preminil pekovski pomočnik Jožef Kovačič, rojen v Ljubljani leta 1872. Kovačič se je v Kahiri z nekim prijateljem zapletel v boj z Arabci. Ker se je bilo bati, da ga Arabci umore, se je Kovačič hotel rešiti s tem, da je skočil v Nil, v katerem pa je takoj brez sledu izginil.

Potrjena obsodba. Najvišji sodni in kaseskijski dvor je potrdil razsodbo deželnega kot kazenskega sodišča v Trstu, s katero je bil lastnik „Soče“ Andrej Gabršček obsojen na dva meseca ječe.

Ustrelil svojo zaročnico. Dne 31. avgusta zbralo se je v Krivem potu pri Senju v hiši mladega ženina več mladeničev in med njimi je bila tudi zaročnica sina gospodarjevega. Zaročnik se je igral s puško, ne znajoči, da je puška nabita. Na enkrat je puška počila in strel je zadel zaročnico, ki se je zrušila mrtva na tla. Orožniki so ulovili mladega ženina, ali sodišče ga je izpustilo na svobodo, vzemši ga na zapisnik.

Nevarnega cerkvenega roparja, Josipa Rahnetza iz Vogelj pri Kranju, že 17-krat obsojenega radi tatvin in drugih — zaslug, je porotno sodišče v Ljubljani obsodilo na 8 let ječe. Mož je šele 26. februarja došel iz ječe v Mariboru, kjer je bil „doslužil“ svojih zadnjih 6 let.

Redkost. V vasi Jablanica pri Ilirski Bistrici porodila je žena Krnela mrtvega otroka, katero je imelo 2 glavi, 4 roke in 3 noge, otrok je drugače normalno razvit in ima lepe črne laske.

Novo uradno poslopje v Radovljici. Justično in finančno ministrstvo sta ukrenili, da se sezida v Radovljici posebno jednonadstropno poslopje za okrajno sodišče in za davčni urad. Stroški bodo znašali 79.500 kron.

Istrsko šolstvo. V Pulju hočejo ustanoviti laški-nemški licej. — V Žminju ustanove laško ljudsko šolo.

Poučen shod za slovenske posojilnice se je vršil dne 29. avg. v Celovcu, kakor že naznanjeno. Priedila ga je „Zveza slovenskih posojilnic v Celju“. Udeležencev je bilo 64. Predsedoval je inženir Miha Vošnjak. Iz govora dra. Dečka posnemamo, da je v „Zvezi“ sedaj 102 posojilnice, ki imajo več nego 36 milijonov kron aktiv. Ta ogromna svota je porok sijajni bodočnosti. Koroške posojilnice same izkazujejo do 4 milijone kron aktiv. Denarja je torej dovolj. Le varovati ga treba, da se ne izgubi ni najmanjša svotica. Potem so imeli razni gospodje poučne govore o poslovanju posojilništva.

Najnovejše vesti.

Dunaj. Včeraj je stal pred porotniki 15letni sladščičarski vajenec Karol Planböck, ki je 26. aprila izvršil roparski napad. Ako ravno je ob-

toženi dejanje pripoznal, so vendar porotniki vprašanje zanikali in obtoženi je bil oproščen.

Budimpešta. Nove volitve v ogerski državni zbor se bodo vršile mej 2. in 10. oktobrom.

Rim. Čuje se, da je sodišče dalo hrvatskemu rektorju zavoda sv. Jeronima, Pazmanu, polno pravico. Dalmatincev se je reklo, naj se s svojimi zahtevami obrnejo na upravne oblasti.

Petrograd. Na tukajšnji univerzi se bode prihodnji semester predavalo tudi o srbski literaturi.

Petrograd. Vojno ministerstvo je določilo, da se mora kakor hitro mogoče zgraditi pet novih vojnih ladij.

Kolin. Iz Kapstadta se poroča, da se ondi za Angleže pripravljajo velika presenečenja za dan 16. septembra. Buri se nahajajo že dve milj od kapa. Dejstvo je, da je ustanek kapskih Holancev splošen. Burski voditelji zagotavljajo, da bode Kapska kolonija njihovi strani pripomogla do zmage in prisilila Angleže, da odnehajo.

Berolin. Grof Bülow namerava odstopiti.

Berolin. V tukajšnjem kitajskem poslanstvu so jako začudeni, da princ Tehun pri svojem dohodu v Berolin dosedaj ni prišel v Kitajsko poslanstvo in da stanuje v hotelu.

London. Angleži so ujeli burska poveljnika Lottersa in Breesa.

London. Vest, da bo Kitchener odpoklican iz Južn Afrike, ni resnična. Buri nameravajo razne angleške postojanke nakrat napasti, da angleško moč še bolj razkrope. Železniško progo Pretorija-Laurenzo-Marquez so Buri 30 kilometrov od Komatipoorta razdrli.

Razne stvari.

Židovska drznost. Društvo ameriških rabinov je imelo te dni svoj shod, kjer se je priporočalo, da naj židovski bratje napravijo korake, da bi se zgodbe sv. pisma odpravile iz šol. Ravno tako naj bi se prepovedale v šoli krščanske pesni. — Kak krik bi vzdignili naši liberalni časniki, če bi kaj tacega zahteval papež od pripadnikov drugih veroizpovedanj. Zdaj pa, ko so to storili židje, zdaj je vse tiho in nihče ne reče žal beseda. Seveda židom, ki imajo denar, da ž njim podkupujejo časnike sebi v prilog, je vse dovoljeno in naj zahtevajo še take neumnosti, če pa krščanski stariši zahtevajo krščansko vzgojo svojih otrok, potem ti pa protestira proti takim „pretiranim“ zahtevam vse, od vseučilišnega profesorja pa doli do naprednega učitelja.

Židovsko bogoskrunstvo. Na bolničnem vrtu v Tergernsee na Bavarskem stala je mala lurška kapela z kipom Lurške Marije več let nobenemu v napotje in v veliko spodbudu bolnikov. Ustanovil je kapelico nek čudovito vzdravljeni mož. Za bolničnega oskrbnika imenovan je pa bil nedavno krščen čifut Maks Wurm, katerega je lurška kapelica tako bodla v oči, da jo je sklenil odstraniti. Vkljub protestu bolničnega zdravnika dr. Otta in ondotnega prelata Dannerbecka pustil je nesramni čifut pod osebnim svojim nadzorstvom kapelico in Marijno podobo razbiti. Ta živinski čin krščenega žida je pošteno katoliško prebivalstvo v Tegernseeju skrajno razburil. Posestniki hiš, stanovanj židom več ne oddajajo in tudi gostilničarji se jih branijo. Nesramnež bode pa posledico svojega židovskega sovraštva še čutil. Prebivalstvo, na čelu mu vrli ondotni okrajni glavar so žida naznanili sodnji in upati je, da dobi težko ranjeni čit Katolicinov zadoščenje.

Letovišče za mačke imajo zdaj pri Spreenhagenu na Nemškem. Letovišče vodite dve dami, vse je udobno opravljeno za te živalice. Sprejemajo se mačke na hrano pa tudi bolne v zdravniško oskrbo. Na malem holmcu pri zavodu je mačji mirodvor; krasne cvetlice kitijo telesne ostanke mačk. Zdaj je v zavodu blizo 100 „rejenk“, večinoma iz Berolina.

Koliko stanejo vojne! Pariška „Lanterne“, je izračunala, koliko so stale vojne — pa ne vse — v petdesetih letih sem. Krimski vojna v letu 1854. je stala 150. milij. ljudij in ka'kih 5 milijard goldinarjev; vojna v Italiji v letu 1859. 45.000 ljudij in 750 milj. gld.; vojna na Danskem

v letu 1864. 3000 ljudij in 87 milijonov gld.: avstrijsko pruska vojna v letu 1866. 45.000 ljudij in 800 milijonov gld.; francosko-nemška vojna v letih 1870—1871. 215.000 ljudij in 7¹/₂ milijard; rusko-turška vojna 250.000 ljudij in 2 milijardi in 800 milijonov; južno-afriška vojna 40.000 ljudij in 2 milijardi goldinarjev. Tu niso še vštete vojne Italijanov z Menelikom, Francozov v Tongkingu in na Madagaskarju, Kitajska vojna z Napoleonom, sedanja Kitajska vojna, Garibaldijski boji, vojna Angležev z Afganistanom itd. Ali že gori našete vojne same so stale 748.009 ljudij in 937 milijonov goldinarjev.

Slona operirali. V Hannoveru na Nemškem imajo lepega slona. Pred tremi leti spačil se mu je noht na zadnji nogi, Ujeli so ga v zanjko in mu izrezali, kar je bilo bolnega. Letos ponovila se mu je spet ista bolezen, a v zanjko ga niso mogli več vjeti, je že poznal past. Toda začelo se mu je gnojiti in bati se je bilo, da pridejo ob dragoceno žival. Posvetovali so se, kaj storiti? Sklenili so, dati mu morfija (sredstvo za uspavanje) 40 gramov in šest steklenic ruma s sladkorjem. Čez eno uro je slon obnemogel. Z dletom in kladivom so obdelovali bolni noht, rano pa izžgali. Iz te oмотice se slon ni prebudil tri dni, in še tedaj so ga morali s škripci spraviti na noge.

Dvoboj med otroci. V Zborou na Ogrskem se je dogodil nastopni slučaj: 15 letni gimnazijalec Ljudevit Krušec je dvoril štirinajstletni Ilonki, hčeri posestnika Ivana Melisa, no, našel je tekmeča v leto dni starejem Ivanu Litki. Pred nekoliko dnevi sta se tekmeča sporekla in in je Litka Krušču dal klofuto. In ta poslednji se je pokazal pravega „kavalirja“, ki išče zadoščenja užaljeni časti svoji: poslal je Litki svoji priči in ga pozval na dvoboj. In res: bila sta se na pištole in je bil petnajstletni Krušec zadet v spodnji del telesa tako hudo, da se bori s smrtjo. Orožniki so dogodek naznanili sodišču.

GLASNIK.

Zavarovanje delavcev za starost.

Kakor hitro se je zasnova v naši državi krščansko socialna organizacija, takoj je postavila na dnevni red zahtevo zavarovanja delavcev, za slučaj starosti in onemoglosti. Krščansko socialno delavstvo je vsprejelo to zahtevo tudi v svoj program, in je dosledno programu na nebrojnih shodih tirjalo vstanovitve te zavarovalnice. V državnem zboru je osobito bivši državni poslanec pete skupine na Kranjskem dr. Krek opetovano stavil v tem smislu predloge, žal, da se v onih burnih parlamentarnih časih ni dalo nič doseči. Na podlagi zahtev krščansko socialnega delavstva, je tudi vlada jela premišljati to zadevo. Ne sicer v polnem obsegu, vendar pa vsaj v delnem poskusu. Sprožila je namreč smisel in tudi po daljši preiskavi in poizvedovanju sestavila načrt zakona za zavarovanje privatnih uradnikov. S tem zakonom, ki bi pa služil le malemu delu privatnih uslužbencev, bi bilo vendar marsikomu pomagano. Kajti, glavna skrb vsacega mislečega človeka, ki je navezan na privatni zaslužek, je brez dvojbe, skrb za starost. In ako je v tem oziru brez skrbi, ako vé, da bode po trudapolnem delu, v slučaju starosti ali nezmožnosti za delo vendar le imel sredstvo za mirno življenje, ne da bi bil navezan na beračenje, je to pač velika dobrota za vsacega. Moderni razvoj industrije, je ustvaril polagoma vse drugačne razmere. Prejšnjo rokavno delo se je spremenilo v tovarniško delo s stroji. Nebroj novih izdelkov, katerih prejšnje čase niso poznali, je v teku časa nastalo. Mesto prejšnjih skromnih delavnic, nastale so ogromne tovarne. Toda tudi namesto prejšnjih samostojnih obrtnikov nastali so navadni tovarniški delavci.

Obrtni delavci, ki so bili v prejšnjih časih ali kakor člani mojsterskih društev ali pa v svoji strokovni organizaciji za slučaje nezmožnosti za dela precej dobro oskrbovani, nimajo danes v moderno razviti industriji nobene zaslonbe. Zato je pa tudi njih skrb za življenje,

posebno pa za oni čas, ko ne bodo mogli več delati povsem opravičena, in le želeli je, da bi se v tem oziru kmalu predrugačilo. Novejši čas se je v naši državi začelo zopet živahno gibanje za ustanovitev splošne delavske zavarovalnice za starost in onemoglost. Temu gibanju so se pridružili tudi socialni demokratje, ki so do sedaj to zadevno gibanje krščansko socialnega delavstva le pomilovalno opazovali. Češ, kaj bote „flikali“; s tako flikarijo ne bode delavstvu ničesar pomaganega. Dokaz temu je soc. demokratičen program, kateri se glede zavarovanja delavcev tako-le glasi:

„Delavsko zavarovanje ima dva postranska namena: 1. Prenos stroškov za vboge na ramena revežev in odstranitev samostojnih podpornih organizacij delavcev, katere so kot predšole in vadnice organizacije, trn v očesu gospodujočim.“

Nadalje: „Delavsko zavarovanje se sploh ne dotika jedra socialnega problema. Naprava, ki v najboljem slučaju delanezmožnim proletarcu daje revno, od njega drago plačano miloščino, ne zasluži imena „socialne reforme.“ Delavstvo se o tem ne bode dalo premočiti, marveč bode razširjalo jasno uvidenje, da mora biti pravi socialni reformi predmet dela zmožen delavec.“

Da so se socialni demokratje kljub tej točki v svojem programu pričeli potegovati za zavarovanje za starost in onemoglost, nas prav veseli. To skoro kaže, da se socialni demokratje vedno v gospodarskem oziru približujejo krščansko socialnemu — praktičnemu programu.

Mi moremo biti tega samo veseli: Prvič, ker čimdalje bolj uvidevamo, da smo na resnično pravi socialni poti. Drugič pa, ker se bomo morda na tej poti vendar le enkrat srečali in potem vzajemno delovali za socialno preosnovo tedanjega krivičnega gospodarskega reda človeške družbe.

Sedaj pa skupno skušajmo, da se izvede točka našega programa o vresničenju zavarovanja za starost in onemoglost delavcev!

Delavske drobtine.

Shod za zavarovanje za starost in onemoglost. Preteklo nedeljo dopoldne je sklicala socialno-demokratična stranka shod na vrtu pri Koslerju v Šiški. Dnevni red je bil: „Kaj je z zavarovanjem za starost in onemoglost?“ Shoda se je udeležilo okolu 400 oseb, mej njimi mnogo krščanskih socialcev. O točki, ki je bila na dnevnem redu je poročal sodrug Linhart. Tovariš Iv. Štefe je pozdravil shod v imenu krščansko socialnega delavstva, češ, da je že skrajni čas, da bi bile vse socialne stranke v tem vprašanju edine. Opaža, da liberalna stranka ni poslala nobenega odposlanca na shod, dasi je bila povabljena, pa kako more govoriti o ljubezni do delavstva liberalna stranka, ki je predlog za zavarovanje mestnih delavcev ljubljanskih vrgla pod klop. Ako liberalna stranka tako nastopa, pač lahko zahtevamo od nje, naj se v svojem časopisju ne laže o ljubezni do delavstva. (Splošno pritrjevanje). Kar se tiče zavarovanja za starost in onemoglost so katoliški poslanci v tem oziru prvoboriteli. Že leta 1894. je stavil nemški katoliški poslanec Ebenhoch v državnem zboru tak predlog, krščansko socialni listi so o tem predmetu priobčili nebroj razprav in nebroj resolucij je za to zavarovanje romalo z naših shodov do vlade. Leta 1897 je naš poslanec dr. Krek v državnem zboru z izborno sestavljenim predlogom zadevo poživil in ko je kandidoval dr. Šustersič v državni zbor, zavezal se je delovati na to, da se vsaj v tem oziru združijo k skupnemu delovanju vsi poslanci pete skupine („Dobro!“ klici) ter si razdele nalog na svoje klube uplivati, da bo predlog za zavarovanje za starost in onemoglost v drž. zboru sprejet. (Ploskanje.) Da je našim poslanecem, ki stoje pod vodstvom dr. Šustersiča resno za socialno stvar, pokazali so že s tem, da so bili vsi za osemurni delavnik v rudokopih, ob kateri priliki se je posebno odlikoval v odseku s svojim govorom naš poslanec Žitnik.

Sijajno manifestacijo za zavarovanje za starost in onemoglost so slovenski kršč. socialci že pred meseci priredili. Ob navzočnosti tisočev slovenskega ljudstva je drugi slovenski katoliški shod sprejel obširno resolucijo in utemeljevanje za zavarovanje za starost in onemoglost. Osrednji odbor krščansko socialnega delavstva je pa sklenil pred sklicanjem drž. zbora prirediti velika zborovanja v ta namen. Govornik je na to prebral pismo predsednika izvrševalnega odbora katoliško-narodne stranke in poslanca pete skupine g. dr. Ivana Šustersiča. V pismu izjavlja dr. Šustersič, da je njegovo stališče v zadevi zavarovanja za starost in onemoglost jasno. Storil bode kar mogoče, da se vresničijo tudi v tem pogledu zahteve delavstva. („Dobro!“ klici). K zborovanju je bil dr. Šustersič zadržan priti radi deželno-zborskih shodov na deželi. Za tovarišem Štefetom je govoril sodrug Kristan, ki je povdarjal, da bi bilo zavarovanje za starost in onemoglost ljudstva na korist tudi občinam, katerim bi bila odvzeta tako velika sedanja bremena. Solidarnosti vsega delavskega ljudstva je treba pri delu za doseg tega smotra. Liberalcem se ni vredno zdelo priti na shod. Naprednjakom kličemo: Zavarujte Slovence, preskrbite svoje ljudstvo — toda liberalci se ne zganejo, ker jim je kapitalistična organizacija več vredna, nego narod. S takimi ljudmi se zavedno delavstvo ne more družiti. V obsodbi liberalcev se govornik popolnoma pridruži tovarišu Štefetu. Semtertja se liberalci spomnijo delavstva v besedah, ker vedo, da jih mora takoj vrag vzeti, kakor hitro delavstvo odločno nastopi proti njim. V svojem novem programu so se liberalci tudi z — dvema stavoma spomnili delavstva in hoteli so s tem delavstvu menda medu namazati okoli ust. V liberalnem programu se mej vrstami nekako bere, da se bodo potegovali tudi za preskrbo delavstva v slučaju bolezni, starosti in onemoglosti. Vprašam, kako nazivanje zasluži postopanje teh liberalcev, ki so to pred tedni zapisali, danes ko se jim je nudila prilika pokazati se simpatične tem delavskim težnjam, pa niso niti odgovorili na pismeno povabilo in da ni na shodu niti zastopnika liberalne stranke, niti zastopnika ljubljanskega mesta. S tem je liberalna stranka pokazala, da je delavcem sovražna stranka in da se le vsled tega, ker se delavcev boji, ne upa javno povedati, da delavce prezira! (Burno odobravanje). Na to se je sprejela soglasno z glasovi soc. dem. in kršč. socialcev primerna resolucija, na kar se je shod zaključil.

Strešno opeko

navadne oblike, tisoč 14 goldinarjev,

prodaja (19) 8-8

J. J. Kantz v Ljubljani,
Rimska cesta št. 16.

Pravo naravno

sadno žganje

kakor češpljevec, češnjevce, hrušovec itd. za namako jagod in drugega sadja

prodaja samo

L. Benedik, Ljubljana
Dolenjska oesta.

Po pošti pošiljam zaboje po 5 kg s 3 l in po 10 kg s 6 l vsebine po povzetju.

(23) - 5

Čudež iz Švice.

Podpisana tvrdka, pošlje vsaki osebi kateregakoli stanu, proti poštenu povzetju za nezaslišano ceno K 2:60, colnine prosto, izvrstno, 24 ur dobrotekočo uro s 3-letno garancijo.

Vrhu tega dobi vsak naročnik eno elegantno fino kovano verižico. Ako ura ne ugaja, se dragevolje premeni ali znesek povrne.

Dobi se edino le pri zastopstvu švicarskih ur v Krakau, poštni predalček št. 29. (31) 3-1

Pisarna

odvetnika

IVAN VENCAJZ-A

in kazenskega zagovornika

DR. J. BREJC-A

v Ljubljani (29) -3

Medjatova hiša na Dunajski cesti.

Stalna tvornica tamburic Mije Novaka

v Preloščici pošta Topolovar pri Sisku.

Čast mi je naznanjati vsemu slavnemu občinstvu, da prodajam svoje tamburice, katere sam izdelujem, jako fine in izigrane in vse z ebenovino vdelane po znižanih cenah. Kdor si hoče naročiti, ta more od mene dobiti jako fino tamburico za male novce, in jaz mu garantiram za vsako vrednost. Ako bi mu ne ugajala, jo vzamem nazaj ter vrnem denar ali jo pa zamenim.

Cenik tamburic:

Bisernica z ebenovino in mašino . . .	K 8—
Ista brez mašine	5—
Brač I. z ebenovino in mašino	12—
Brač II. isto kakor prvi	14—
Brač III. isto kakor prvi in drugi	14—
Brač IV. z ebenovino in mašino	16—
Brač kontro isto kakor ostali	20—
Bugarija I. z ebenovino in mašino	10—
Bugarija II. z ebenovino in mašino	14—
Bugarija III. isto kakor druga	15—
Berde jako fine z ebenovino in mašino I. 50 K, II. 60 K, III. 70 K, IV. 80 K.	

Z velespoštovanjem

(30) 3-2

Mijo Novak,
izdelovalec tamburic.

Pri nakupovanju
suknenega in manu-
fakturnega blaga

se opozarja na tvrdko

HUGO JKL

v Ljubljani
v Špitalskih ulicah šte. 4.

Velika zaloga (25) -4

suknenih ostankov.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke

zarezane strešne opeke

(Strangfalzziegel) rudeče in črne, z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitiga železa

lončene peči in štedilnike

lastnega izdelka

Roman-cement

lastnega izdelka

Dovški portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!! (22) -8

V najem se dá ali tudi prodá

gostilna

v Otočah št. 16.

Več pové Anton Žumer, posestnik in
trgovec na Javorniku št. 9. (32) 2-1

Hiša

se prostovoljno prodá na Javorniku št. 2;
ista ima 7 stanovanj, 2 velike kleti, hlev itd.

Več pové Anton Žumer, posestnik in
trgovec na Javorniku št. 9. (32) 2-1

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera
rabi z ozirom na zdravje,
varčnost in dobri okus
Kathreiner-Kneippovo sla-
dno kavo (pristno samo v
znanih izvornih zavitkih).